

Силабус курсу

ФІНАНСОВА РОЗВІДКА

Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань 26 “Цивільна безпека”
спеціальність – 262 “Правоохоронна діяльність”
освітньо-професійна програма «Економічна безпека та фінансові розслідування»

Рік навчання: 1, Семестр: I

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

к.е.н., доцент кафедри безпеки та правоохоронної діяльності

Карапетян Ольга Михайлівна

Контактна інформація

art_lina03@yahoo.com

Опис дисципліни

Мета освоєння дисципліни полягає в розширенні та поглибленні теоретичних та практичних знань студентів з питань проведення фінансової розвідки протиправних активів, що здійснюються через фінансову систему України, запобігання втратам держави та суспільства від дій організованих груп і злочинних організацій, усунення будь-яких можливостей легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, що гальмують розвиток економіки, забезпечення економічної безпеки держави.

Завдання курсу полягає у поглибленні професійної підготовки із запобігання тіньової діяльності, що здійснюється підрозділами фінансової розвідки, підготовці до здійснення викладацьких, наукових та керівних функцій в установах-суб'єктах державного та первинного фінансового моніторингу різних форм власності для реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в умовах гібридних загроз економічній безпеці України.

Фінансова розвідка є важливою і дієвою формою державного контролю з метою запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму. Система фінансової розвідки, з одного боку, має відповідати міжнародним вимогам, а з іншого – максимально враховувати наявну фінансову систему, соціально-економічні і культурні особливості, правові та правоохоронні традиції держави.

XXI століття демонструє поширення транснаціональної злочинності та набуває принципово нових рис, сучасні злочинні транснаціональні організації виходять за межі економічної злочинної діяльності, втручаються в політичні процеси, зазіхають на безпеку особистості, суспільства, держави, що в концентрованій формі можна спостерігати в сучасній Україні. Саме на теренах нашої держави корупція та політика, злочинність і економіка, національні інтереси та інтереси інших країн на території держави створили синтетичну глобальну модель

транснаціональної злочинності, осмислення витоків і стану якої слід вважати актуальною проблемою. Подолати тіньову економіку неможливо лише тільки адміністративними заходами (контрольними функціями), тому політика детінізації має базуватися на принципі заохочування до ведення легального бізнесу та усуненні тих адміністративно-регуляторних бар'єрів, які стримують діяльність суб'єктів господарювання. З цією метою впродовж останніх років вживалися заходи за такими напрямками: покращення інвестиційного клімату, зниження фіскального та регуляторного тиску; дерегуляція підприємницької діяльності й підтримка малого та середнього бізнесу; спрощення дозвільної системи у будівництві; реформування системи правосуддя, забезпечення прав власності та боротьба з корупцією.

На жаль, військове вторгнення Російської федерації на територію України лише загострило існуючі проблеми і створило додаткові умови для посилення протиправних операцій і відмивання «брудних грошей» та фінансування терористичних організацій. Відтак, потреба у вивчені особливостей проведення фінансової розвідки з метою протидії та запобіганню легалізації доходів отриманих злочинним шляхом.

Структура курсу

Годи -ни (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
4 / 2	1.СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ РОЗВІДКИ	Знати історичні аспекти розвитку поняття фінансової розвідки. Поняття, сутність і значення фінансової розвідки в сучасних умовах. Державна служба фінансового моніторингу як підрозділ фінансової розвідки. Принципи здійснення фінансового моніторингу. Фінансовий моніторинг в системі державного фінансового контролю. Передумови виникнення і необхідність створення системи фінансової розвідки в Україні.	Тести, питання для обговорення
4/2	2. ФІНАНСОВІ РОЗСЛІДУВАННЯ ТА МІСЦЕ ФІНАНСОВОЇ РОЗВІДКИ У ЇХ ЗДІЙСНЕННІ	Знати визначення та принципи фінансового розслідування. Приклади категорій кримінальних проваджень у яких проводяться фінансові розслідування. Передумови для початку фінансових розслідувань. Прийняття рішення щодо проведення фінансового розслідування. Джерела інформації для фінансового розслідування. Порядок здійснення фінансового розслідування. Збір даних та їх аналіз. Визначення плану (стратегії), обсягів та напрямів фінансового розслідування. Використання можливостей інших державних органів у фінансових розслідуваннях. Здійснення державного фінансового моніторингу	Кросворди, тести, питання для обговорення

		Держфінмоніторингом (Підрозділом фінансової розвідки України) та співпраця із правоохоронними, розвідувальними та іншими державними органами.	
4 / 2	3.ВІДМИВАННЯ ЗЛОЧИННИХ ДОХОДІВ ТА ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ: ПРИЧИНИ СВІТОВОЇ БОРОТЬБИ З ЦИМ ЯВИЩЕМ	Знати зміст відмивання протиправних доходів. Використання різних секторів економіки у відмиванні злочинних коштів та фінансуванні тероризму. Предикатні злочини. Роль тіньового сектору в легалізації доходів, отриманих незаконним шляхом. Методики визначення обсягів економіки, що не спостерігається (тіньової економіки). Виробництво контрафакту. Теорії, що пояснюють причини тероризму. Види тероризму. Наслідки тероризму для населення та світової економіки.	Мозковий штурм, питання для обговорення
4 / 2	4.ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ МОНІТОРИНГУ ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ	Розуміти значення інформації в системі фінансового моніторингу. Інформаційна система забезпечення проведення фінансового моніторингу. Завдання, структура, суб'єкти єдиної інформаційної системи фінансового моніторингу. Інформаційна взаємодія структурних підрозділів Служби фінансового моніторингу. Державне регулювання моніторингу фінансових операцій. Нормативно-правове забезпечення фінансового моніторингу. Правове регулювання системи контролю за легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом. Види фінансово-правових норм. Складові правової норми фінансового моніторингу. Імперативний та дисипативний метод нормування. Правовий статус суб'єктів фінансового моніторингу. Практична взаємодія суб'єктів фінансового моніторингу, міжвідомче співробітництво.	Тести, питання для обговорення

4/2	<p>5. МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ</p>	<p>Розуміти значення формальних каналів співпраці, неформальних каналів співробітництва. Міжнародні організації, що сприяють у проведенні фінансової розвідки: Інтерпол, Європол, Євроюст, Ініціатива StAR Світового Банку, Камденська міжвідомча мережа з питань повернення активів (CARIN), Міжнародний центр боротьби з корупцією (ІАССС). Діяльність Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням коштів (FATF). MONEYVAL і Євразійська група з протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму. Завдання Базельського комітету, Вольфсберзької та Егмонтської груп у сфері ПВК/ФТ</p>	<p>Тести, питання для обговорення</p>
4/2	<p>6.ТИПОЛОГІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ ДЛЯ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ</p>	<p>Знати типові схеми відмивання коштів, набутих протиправним шляхом, та механізми їх виявлення. Використання готівки у схемах відмивання злочинних доходів. Типології легалізації (відмивання) доходів, одержаних протиправним шляхом, через небанківські фінансові установи із залученням коштів та інших активів громадян. Розуміти типології легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, через ринок нерухомого майна. Типології легалізації (відмивання) доходів, одержаних в результаті здійснення фінансових операцій з неліквідними цінними паперами. Використання електронних грошових переказів з метою відмивання коштів. Використання некомерційних організацій з метою відмивання коштів.</p>	<p>Мозковий штурм, питання для обговорення</p>
2/1	<p>7. ФІНАНСОВА РОЗВІДКА В СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ</p>	<p>Знати призначення та основні завдання фінансової розвідки в сфері запобігання фінансування тероризму. Інформаційні джерела про осіб, пов'язаних з терористичною діяльністю. Особливості застосування переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції.</p>	<p>Кросворди, тести, питання для обговорення</p>

		Порядок формування Державною службою фінансового моніторингу України переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції, та доведення його до суб'єктів фінансового моніторингу.	
2/1	8. РИЗИК-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ КОШТІВ ТА ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ	Знати поняття ризик-орієнтованого підходу. Ризик-орієнтований підхід у структурі фінансового моніторингу. Принципи та сфери застосування ризик-орієнтованого підходу при здійсненні фінансового моніторингу. Вимоги до застосування ризик-орієнтованого підходу при здійсненні фінансового моніторингу.	Питання для обговорення
2/1	9. ВЗАЄМОДІЯ ПІДРОЗДІЛУ ФІНАНСОВОЇ РОЗВІДКИ УКРАЇНИ З ПРАВООХОРОННИМИ ТА РОЗВІДУВАЛЬНИМИ ОРГАНАМИ	Знати загальні основи співробітництва підрозділу фінансової розвідки з правоохоронними органами. Взаємодія підрозділу фінансової розвідки України з Державним бюро розслідувань (ДБР) та розвідувальними органами. Порядок взаємодії підрозділу фінансової розвідки України моніторингу України з Національним антикорупційним бюро України (НАБУ). Порядок взаємодії підрозділу фінансової розвідки України з Службою безпеки України (СБУ). Порядок взаємодії підрозділу фінансової розвідки України з Національною поліцією України	Питання для обговорення

Літературні джерела:
Основна

1. Фінансовий моніторинг: навч. посіб. / кол. уклад. за заг. ред. Е.О. Юрія. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 304 с
2. Фінансова розвідка України: 20 років розвитку та звершень. Державна служба фінансового моніторингу. 2022 р.
URL:<https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/0350/20rokiv/2201041816rokivFinMonitoringspreedSmallFileSize.pdf>
3. Посібник щодо деяких аспектів здійснення фінансових розслідувань (дослідження фінансових відносин), 2021.
URL:[https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20\(National%20Studies,%20Guidances%20etc\)/UKR_FINANCIAL%20INVESTIGATIONS%20M](https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20(National%20Studies,%20Guidances%20etc)/UKR_FINANCIAL%20INVESTIGATIONS%20M).

4. Посібник з питань виявлення, розслідування та кримінального переслідування відмивання коштів. Державна служба фінансового моніторингу, 2021 р. <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles>
5. Посібник з питань підходу, заснованому на оцінці ризику, в боротьбі з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму. URL: www.fatf-gafi.org
6. Порадник з питань реалізації ризик-орієнтованого підходу для управління ризиками, пов'язаними із відмиванням коштів URL:www.wolfsberg-principles.com/risk-based-approach.html.
7. Глущенко О. О. Нелегальне підприємництво та фінансова система України в умовах глобалізації: монографія. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2011. 348 с.
8. Карапетян О.М., Колодійчук О. А. До питання фінансової розвідки України в запобіганні легалізації протиправних доходів. Економіка. Фінанси. Право. №3.2023. С. 22-26.
9. Внукова Н. М. Управління ризиками фінансових установ у сфері фінансового моніторингу. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог: Видво НаУОА, березень 2018. № 8(36). С. 64–68.
10. Колодізев О.М. Систематизація практичних рекомендацій щодо пошуку моделей оцінки, контролю та ефективного управління ризиками для забезпечення протидії легалізації «брудних коштів». [Управління стійким розвитком економіки: теоретичні і практичні аспекти]: колективна монографія за ред. д.е.н., проф. Прохорової В.В. Харків: Видавництво Іванченка І.С. 2018.
11. Москаленко Н.В. Теоретичні аспекти запровадження комплаєнсконтролю в Україні. Економічний вісник серія: фінанси, облік, оподаткування. УДФСУ. 2018. Вип. №2. С. 106-113
12. Карапетян О. Білінський В. Злочинні технології збагачення з використанням криптовалют та особливості їх розслідування. Актуальні проблеми правознавства. 2018. Вип. 2. С. 115-120.
13. Москалюк Н.Б, Карапетян О.М., Падалка А.М. Фінансова розвідка України в протидії легалізації протиправних доходів. Європейський простір Випуск 1. 2022 р.
14. Карапетян О.М., Будник Л.А., Метельський І.Д. Кіберзлочини: типології, фінансова розвідка, використання спеціальних знань. Актуальні проблеми правознавства. 2022. Вип. 3. С. 115-120.
15. Karapetian O., Kuchmii T. Financial monitoring as a tool for economic security. Aktual Aspekt of development in the context of globalization: the IX th International scientific and practical conference, march 23-24, 2020. Florence, Italy 2020. 279 p. 2020, p. 83-85.

Додаткова

1. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 5 жовтня 2017 р. № 2163-VIII. Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 45. Ст. 403
2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6. 11. 2019 р. № № 361-IX URL:<http://www.golos.com.ua/article/325869>.
3. Про Сорок рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF): Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 28 серпня 2001 р. № 1124 IV. Офіційний вісник України. 2016. № 35. С. 157.
4. Typological reports EAG URL: http://www.eurasiangroup.org/typology_reports.php.
5. Global Financial Integrity works to curtail illicit financial flows by producing groundbreaking research, promoting pragmatic policy solutions, and advising governments. URL: <http://www.gfintegrity.org/> 226. Khalin O. Need for legislative Changts in the Mechanism of Ensuring the Effectiveness of the Investigation of Legalization of Proceeds from Crime. Віче. 2016. № 5–6 (409–410). С. 44–46.
6. Jillian R. Yarbrough. The Science of Deception Detection: A Literature and Policy Review on Police Ability to Detect Lies. Journal of Criminal Justice and Law. 2020. № 2. Vol. 3. URL: <https://jcjl.pubpub.org/pub/v3-i2-yarbrough-police-detect-lies/release/1>
7. Shepeliuk H. Financial security of the bank: management and influence factors. Фінансовий простір. 2018. № 4. С. 60-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2018_4_9
8. Coughlan T. The use of open data as a material for learning. Education Tech Research Dev. 2020. № 68. P. 383-411. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11423-019-09706-y#citeas>
9. Стратегія розвитку України — 2020. Офіційний веб- портал Президента України. URL:<http://www.president.gov.ua>
10. FATF report "Money laundering through physical cash transfers" 2018. URL: <http://www.fatfgafi.org/publications/methodsandtrends /documents/ml-through>.
11. Звіт з проведення національної оцінки ризиків у 2019 році URL: http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_
12. Річний звіт Державної служби фінансового моніторингу України за 2022 р. URL:http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2019/20190411/zvit_2020_ukr.pdf
13. Основні показники діяльності банків. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
14. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України. URL: <http://www.sdfm.gov.ua/>

15. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: <http://nfp.gov.ua/>
16. Офіційний сайт Базельського комітету. URL: <http://www.bis.org/> Офіційний сайт Євразійської групи з протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму (ЄАГ). – Режим доступу: <http://www.eurasiangroup.org/ru/>
17. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
18. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
19. Офіційний сайт FATF. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/>

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПЗ)	Екзамен
20%	20%	20%	40%
1. Усне опитування під час заняття (5 тем по 5 балів = 25 балів) 2. Письмова робота = 75 балів	1. Оцінювання самостійної роботи студентів за результатами наукових доповідей та повідомлень, що обираються здобувачами освітньої програми на основі сформованої тематики, що охоплює загальний курс дисципліни (45 балів) 2. Письмова робота = 55 балів	1. Активна участь у тренінгах, презентації та самопрезентації = 20 балів. 2. Написання КПЗ, на основі сформованих індивідуальних завдань = 50 балів. 3. Захист КПЗ = 30 балів.	1. Кейс – макс.50 балів 2. Теоретичне питання1 – макс. 25 балів 3. Теоретичне питання2 – макс. 25 балів

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом